

Číslo spisu: 14828/2024-M_OdISVNR
Číslo záznamu: 46219/2024

V Bratislave, 20. marca 2024

ROZHODNUTIE O POVINNOSTI PRIJAŤ NEODKLADNÉ OPATRENIE

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo“) podľa ustanovenia § 3 ods. 1 písm. a), ustanovenia § 7 ods. 1 písm. d), ustanovenia § 7 ods. 6 zákona č. 345/2022 Z. z. o inšpekcii v sociálnych veciach a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o inšpekcii v sociálnych veciach“) a podľa ustanovenia § 46 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) v znení neskorších predpisov (ďalej len „správny poriadok“)

UKLADÁ

DOZOROVANÉMU SUBJEKTU

podľa ustanovenia § 2 ods. 2 písm. c) zákona o inšpekcii v sociálnych veciach

Centrum pre deti a rodiny [REDAKOVANÉ]

(ďalej len „centrum pre deti a rodiny“ alebo „dozorovaný subjekt“)

povinnosť prijať neodkladné opatrenie na odstránenie zistených nedostatkov, pri ktorých možno dôvodne predpokladať vystavenie dieťaťa, voči ktorému centrum pre deti a rodiny vykonáva opatrenia podľa zákona č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 305/2005 Z. z.“), ohrozeniu života, zdravia, neľudskému alebo zlému zaobchádzaniu, a to:

- **Mechanicky NEOBMEDZOVAŤ VOLNÝ POHYB DETÍ** používaním dverovej zástrče inštalovanej na vonkajšej strane dverí miestností, kde sa deťom poskytuje bývanie, stravovanie a obslužné činnosti, ani iným obdobným spôsobom, **IHNEDĽ.**
- **Mechanicky NEOBMEDZOVAŤ PRÍSTUP DETÍ k pitnému režimu, stravovaniu a vykonávaniu osobnej hygieny** používaním dverovej zástrče inštalovanej na dverách miestností, kde sa deťom poskytuje bývanie, stravovanie a obslužné činnosti, ani iným obdobným spôsobom, **IHNEDĽ.**
- **ODSTRÁNIŤ dverové zástrče inštalované na dverách miestností, kde sa deťom poskytuje bývanie, stravovanie a obslužné činnosti, IHNEĎ.**
- **Mechanicky NEOBMEDZOVAŤ VOLNÝ POHYB detí** používaním overalu (oblečenia) za účelom fixácie, ani iným obdobným spôsobom, **IHNEDĽ.**

ODÔVODNENIE ROZHODNUTIA

1. Zamestnanci Inšpekcie v sociálnych veciach ministerstva (ďalej len „ISV“) **na základe poverenia na výkon dozoru** podľa ustanovenia § 6 ods. 1 zákona o inšpekcii v sociálnych veciach č. 25/2024/OIvSPODaSK začali dňa 31. 01. 2024 v centre pre deti a rodiny výkon dozoru nad dodržiavaním zákona č. 305/2005 Z. z. pri vykonávaní opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately. Predmetom dozoru je dodržiavanie povinností centra pre deti a rodiny podľa zákona č. 305/2005 Z. z. za obdobie od 01. 07. 2023 do dňa začatia dozoru, konkrétne povinností podľa:

- ustanovenia § 6 zákona č. 305/2005 Z. z. – dbať na to, aby nedochádzalo k ohrozovaniu alebo porušovaniu práv dieťaťa, zabezpečovať dieťaťu ochranu a starostlivosť, ktorá je nevyhnutná pre blaho a ochranu jeho právom chránených záujmov;
- ustanovenia § 7 ods. 3 zákona č. 305/2005 Z. z. – zákaz používať všetky formy telesných trestov na dieťaťu a iné hrubé alebo ponižujúce formy zaobchádzania a formy trestania dieťaťa, ktoré mu spôsobujú alebo môžu spôsobiť fyzickú ujmu alebo psychickú ujmu; zákaz používať ako výchovný prostriedok zákaz kontaktu s rodičmi a ďalšími blízkymi osobami; sociálne vylúčenie, vyžadovanie neprimeraných fyzických výkonov, zásahov do vonkajšieho vzhľadu a nosenia znevažujúceho oblečenia, neodôvodnené zasahovanie do stravovania a iné výchovné prostriedky a postupy práce, ktoré dieťaťu môžu spôsobiť poníženie a môžu neprimerane zasiahnuť do ľudskej dôstojnosti;
- ustanovenie § 46 ods. 5 písm. c) prvého bodu zákona č. 305/2005 Z. z. – zabezpečiť zdravotnú starostlivosť dieťaťu, pre ktoré centrum vykonáva opatrenia pobytovou formou;
- ustanovenie § 58 ods. 1 a ods. 8 zákona č. 305/2005 Z. z. – viesť zoznam pracovných miest, na ktorých zamestnanec centra prichádza do osobného kontaktu s deťmi a povinnosť viesť zoznam vykonaných psychologických vyšetrení zamestnancov centra.

2. Počas výkonu dozoru v priestoroch zariadenia centra pre deti a rodinu, ktoré je podľa ustanovenia § 45 ods. 1 zákona č. 305/2005 Z. z. zariadením zriadeným na, okrem iného, účel vykonávania opatrení dočasne nahrádzajúcim dieťaťu jeho prirodzené rodinné prostredie alebo náhradné rodinné prostredie na základe rozhodnutia súdu (pobytového opatrenia súdu), zamestnanci ISV zistili, že **na dverách izieb detí určených na bývanie**, keď podľa ustanovenia § 46 ods. 5 zákona č. 305/2005 Z. z. je súčasťou vykonávania opatrení pobytovou formou **poskytovanie bývania**, konkrétne:

- izbe označenej na dverách menami [REDAKOVANÉ];
- izbe označenej na dverách menami [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] resp. označená na dverách menom [REDAKOVANÉ];
- izbe bez osobitného označenia v skupine označenej [REDAKOVANÉ];
- v kuchyni v skupine označenej [REDAKOVANÉ];
- v kuchyni v skupine označenej [REDAKOVANÉ];
- v obývacej izbe v skupine označenej [REDAKOVANÉ] a
- v kúpeľni v skupine označenej [REDAKOVANÉ]

sa nachádzajú dverové zástrčky inštalované na vonkajšej strane dverí v ich hornej časti.

Počas výkonu dozoru vo vyššie uvedených izbách bolo poskytované ubytovanie týmto deťom: [REDAKOVANÉ]

- [REDACTED]
3. Dverové zástrče sú podľa záznamov centra pre deti a rodiny aj **bežne používané**, keď napríklad v skupine označenej [REDACTED] je dieťa – [REDACTED], [REDACTED] vo svojej izbe [REDACTED] (teda ju nemôže samostatne opustiť) – izba je z vonkajšej strany dverí buď **uzamknutá kľúčom**, alebo je použitá za týmto účelom **dverová zástrč**. V nočnom hlásení z [REDACTED] – [REDACTED] je pri [REDACTED] totiž konštatované: [REDACTED] [REDACTED] v nočnom hlásení z [REDACTED] – [REDACTED] je pri tomto dieťaťu uvedené: [REDACTED]. Pričom podľa záznamu z nočného hlásenia zo [REDACTED] bola tiež na dverách [REDACTED] izby zástrč: [REDACTED]

4. Taktiež v rozhovore so zamestnancami ISV [REDACTED] centra pre deti a rodiny [REDACTED], že sa dvere izieb **zavrú dverovou zástrčou resp. kľúčom**, aby dieťa **nevyšlo von z izby**, a to v čase napr. prípravy stravy v nočnej zmene. K zamykaniu tiež [REDACTED]

5. Dňa 11. 03. 2024 [REDACTED] centra pre deti a rodiny navyše [REDACTED] svoj príkaz [REDACTED] centra pre deti a rodiny o „**zákaze obmedzovania osobnej slobody detí**“. V predmetnom príkaze je uvedené nasledovné: „*V praxi to znamená, že deťom musí byť umožnený prístup do kuchyne, jedálne, k potravinám bez obmedzenia, nie je možné uzamykanie detí v izbách, tak aby ich osobná sloboda bola v každom okamihu zaručená.*“

6. V záznamoch vedených v spisovej dokumentácii [REDACTED] [REDACTED] v pláne výchovnej práce s dieťaťom v časti b) citový a sociálny vývin, osobnostné vlastnosti, emócie, komunikácia, vzťahy, postoje, reakcie pri aktuálnej situácii dieťaťa je uvedené:

do [REDACTED] Vo vyhodnotení plánu výchovnej práce s dieťaťom za obdobie od [REDACTED] je uvedené: [REDACTED]

[REDACTED] V pláne výchovnej práce s dieťaťom za obdobie [REDACTED] sú identické **konštatovania týkajúce sa fixácie**. V pláne výchovnej práce s dieťaťom za obdobie od [REDACTED] v časti b) pri aktuálnej situácii dieťaťa je uvedené identické tvrdenie ako v obdobiach [REDACTED] a [REDACTED] – [REDACTED]. Vo vyhodnotení plánu výchovnej práce s dieťaťom za obdobie od [REDACTED] je konštatované: „ [REDACTED]

[REDACTED]. Identické vyhodnotenie obsahuje plán výchovnej práce s dieťaťom za obdobie [REDACTED] a [REDACTED].

7. Pri dieťati [REDAKOVANÉ] v dennom hlásení z [REDAKOVANÉ] je uvedené [REDAKOVANÉ] zo dňa [REDAKOVANÉ] zo dňa [REDAKOVANÉ] zamestnancom ISV. Z vyjadrení vyplynulo, že [REDAKOVANÉ] Vo veci [REDAKOVANÉ] zamestnancom ISV, že: [REDAKOVANÉ]. V iných písomných dokumentoch [REDAKOVANÉ] je uvedené, avšak ešte v roku [REDAKOVANÉ] zo strany ošetrojúceho neurológa, že v krajnom prípade nekl'udu dieťaťa je možné zväziť na krátky a nevyhnutný čas ukl'udnenie formou [REDAKOVANÉ]. V žiadnom prípade však nejde o singulárne opatrenie – takáto fixácia musí byť pod dohľadom a v spojitosti s inými opatreniami, a celkom určite nejde o používanie takéhoto [REDAKOVANÉ] dlhodobo, či rutinne, celodenne. Navyše od roku [REDAKOVANÉ] sa takáto informácia, či odporúčanie zo strany lekára v žiadnych jeho odborných záveroch nevyskytuje. Zákon č. 305/2005 Z. z. logicky vzhľadom na obsah svojej právnej úpravy neobsahuje žiadny „dovolený“ prostriedok či telesného alebo netelesného obmedzenia či obmedzovania detí.
8. Podľa ustanovenia § 7 ods. 3 zákona č. 305/2005 Z. z., pri vykonávaní opatrení podľa tohto zákona je zakázané používať iné hrubé alebo ponižujúce formy zaobchádzania a formy trestania dieťaťa, ktoré mu spôsobujú alebo môžu spôsobiť fyzickú ujmu alebo psychickú ujmu. Pri vykonávaní opatrení podľa tohto zákona je zakázané používať výchovný prostriedok, výchovné prostriedky a postupy práce, ktoré dieťaťu môžu spôsobiť poníženie a môžu neprimerane zasiahnuť do jeho ľudskej dôstojnosti. Uvedený výpočet obsiahnutý v predmetnom ustanovení je demonštratívny. Podľa dôvodovej správy k zákonu č. 61/2018 Z. z. poskytuje jednoznačný obraz o tom, čo nie je dovolené pri vykonávaní opatrení používať. Postačuje aj eventuálna možnosť, že použitím výchovných prostriedkov či postupmi vykonávanými opatrení by mohlo dôjsť k poníženiu dieťaťa či neprimeranému zásahu do jeho ľudskej dôstojnosti. Dieťa je chránené aj pred postupom práce, ktorý mu môže spôsobiť poníženie či neprimerane zasiahnuť do jeho ľudskej dôstojnosti. **Je irelevantné, či základ na takýto postup práce bol čerpaný z odborných zdrojov alebo nie, prípadne či dôvody a/alebo ciele týchto postupov boli motivované dobrým úmyslom.** V centre pre deti a rodiny sa vykonávajú opatrenia sociálnoprávnej ochrany detí podľa ustanovenia § 4 ods. 1 zákona č. 305/2005 Z. z. Podľa ustanovenia § 3 ods. 3 je prvoradým hľadiskom pri ich voľbe a uplatňovaní najlepší záujem dieťaťa. Súčasne, sociálnoprávna ochrana detí je podľa ustanovenia § 1 ods. 2 tohto zákona súborom opatrení na zabezpečenie ochrany dieťaťa.
9. Starostlivosť a ochrana dieťaťa si vyžaduje rešpektovanie a presadzovanie ľudskej dôstojnosti detí ako jednotlivcov, ich telesnej a duševnej integrity. **Pri posudzovaní neľudského alebo ponižujúceho konania voči dieťaťu, ktoré je zraniteľnou skupinou, sa prah závažnosti znižuje.** Je to z dôvodu, že dieťa je citlivejšie a zraniteľnejšie, a osobitne v prípade, ak je dieťa znevýhodnené (zdravotne, či vzhľadom na prostredie, v ktorom vyrastalo/vyrastá, narušené väzby a vystavovanie negatívnym vplyvom). Vyššie

uvedené konanie zo strany zamestnancov centra pre deti a rodiny môže teda viesť aj k neprospievaniu detí (či už v bežných životných situáciách alebo v školskom prostredí, teda pri výchove a vzdelávaní), psychologickým a emocionálnym následkom (pocit odmietnutia a opustenia, problém až neschopnosť vytvorenia si puta s inou osobou, trauma, strach, úzkosť, zničené sebavedomie, neistota, neschopnosť povedať nie a určiť si zdravé hranice, deštruktívne vzťahy), či ďalším duševným poruchám. Okrem toho vyššie uvedené obmedzovanie pohybu detí, napr. v nočnom čase na iba pobyt v miestnosti bez prístupu k hygienickým zariadeniam, vedie zjavne k nutnosti – generalizovanému prístupu, aby deti na noc používali plienky (o čom svedčia viaceré záznamy z centra pre deti a rodiny) namiesto formovania adekvátnych hygienických návykov. Deti sa takto stávajú v tomto ohľade nesamostatnými, odkázanými na opateru iných. Vedie to i zo zdravotného hľadiska k inkontinencii u detí, strate kontroly nad vlastným telom, poníženiu, úzkosti. Z tohto dôvodu bolo potrebné pristúpiť k uloženiu rozhodnutia o povinnosti prijať neodkladné opatrenie. Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti, **možno dôvodne predpokladať**, že dozorovaný subjekt vystavuje deti zlému zaobchádzaniu, ohrozeniu zdravia. Deťom je **obmedzovaná sloboda ich pohybu**, či už tým že sú zatvárané dverovou zástrčou, zamykané, resp. prístup do miestností, v ktorom je poskytované ubytovanie, stravovanie a obslužné činnosti je im obmedzený. Takisto v prípade používania overalu alebo iného oblečenia ako prostriedku fixácie, teda znemožnenia pohybov tela, je sloboda voľného pohybu dieťaťa obmedzená. Zároveň takýmto konaním môže dôjsť k poníženiu dieťaťa/ je dôvodný predpoklad, že dochádza k neľudskému, zlému zaobchádzaniu. Podľa štrnásteho bodu všeobecného komentáru č. 13 (2011) Právo dieťaťa na ochranu pred všetkými formami násillia Výboru pre práva dieťaťa (CRC /C/GC/13): *„Rešpektujúce, podporujúce prostredie výchovy bez násillia pomáha deťom uvedomiť si vlastnú osobnosť a rozvíja v nich sociálne, zodpovedné a aktívne občianstvo prispievajúce k zveľaďovaniu miestnej komunity aj širšej spoločnosti. Výskum ukázal, že deti, ktoré nezažili násillie a zdravo sa vyvíjajú, sa v detstve i dospelosti menej pravdepodobne dopúšťajú násillia. Predchádzanie násilliu v jednej generácii znižuje pravdepodobnosť jeho výskytu v nasledujúcej. Vykonávanie článku 19 je preto kľúčovou stratégiou znižovania a prevencie všetkých foriem násillia v spoločnostiach a podpory „sociálneho pokroku a lepšej životnej úrovně“ ako aj „slobody, spravodlivosti a mieru vo svete“ pre „ľudskú rodinu“, v ktorej deti majú rovnaké miesto a hodnotu ako dospelí (preambula Dohovoru).“* Vzhľadom na vyššie uvedené je zjavne neprijateľné, aby v zariadení, ktoré má dbať na ochranu dieťaťa, na jeho všestranný vývoj dochádzalo k takémuto konaniu. Dieťa, ako zraniteľná skupina, má mať dôveru v tých, ktorý ho majú chrániť. Zamykanie/zatváranie detí „pre ich bezpečnosť“ nemôže byť akceptovateľné. Takáto „ochrana“ sa míňa účinku. Dieťa má byť v centre pre deti a rodiny vedené a podporované, aby si osvojovalo návyky, zručnosti a vedomosti potrebné k postupnému osamostatneniu a získavaniu zodpovednosti primeranej jeho veku, zdravotnému stavu.

10. Poverení zamestnanci na výkon dozoru podľa ustanovenia § 7 ods. 1 písm. c) zákona o inšpekcii v sociálnych veciach zdokumentovali zistené skutočnosti obrazovými a zvukovými záznamami, dozorovaný subjekt poskytol podľa ustanovenia § 11 ods. 1 písm. b) zákona č. 10/1996 Z. z. o kontrole v štátnej správe v znení neskorších predpisov povereným zamestnancom na výkon dozoru vyjadrenia, informácie ako aj dokumenty, z ktorých boli vyhotovené kópie a tieto boli zaznamenané na nosiči informácií. Záznamy sú obsahom spisového materiálu vo veci dozoru podľa poverenia špecifikovaného v bode 1 odôvodnenia tohto rozhodnutia.

11. Podľa ustanovenia § 7 ods. 6 zákona o inšpekcii v sociálnych veciach uplatnenie oprávnenia odseku 1 písm. d) sa **vykoná ústne**. Poverený zamestnanec pri výkone dozoru ústne uložil dozorovanému subjektu povinnosť prijať toto neodkladné opatrenie na odstránenie zistených nedostatkov dňa 15. 03. 2024. **Písomné vyhotovenie rozhodnutia** o uložení povinnosti podľa ustanovenia § 7 ods. 1 písm. d) sa doručí bezodkladne a na konanie o uložení povinnosti prijať neodkladné opatrenie sa vzťahuje správny poriadok. Proti rozhodnutiu možno podať odvolanie (rozklad) do troch dní odo dňa doručenia písomného vyhotovenia tohto rozhodnutia pričom odvolanie proti tomuto rozhodnutiu nemá odkladný účinok a odvolací orgán o ňom rozhodne bezodkladne.
12. Podľa ustanovenia § 8 ods. 2 písm. a) zákona o inšpekcii v sociálnych veciach je dozorovaný subjekt povinný prijať neodkladné opatrenie na odstránenie zistených nedostatkov, pri ktorých možno dôvodne predpokladať vystavenie osoby, voči ktorej dozorovaný subjekt vykonáva opatrenia podľa zákona č. 305/2005 Z. z., ohrozeniu života, zdravia, neľudskému alebo zlému zaobchádzaniu. Podľa ustanovenia § 10 ods. 1 písm. a) druhého bodu zákona o inšpekcii v sociálnych veciach sa správneho deliktu dopustí ten, kto neprijal takéto neodkladné opatrenie. Ministerstvo uloží za takýto správny delikt pokutu do 5 000 eur.

Na základe uvedených skutočností ministerstvo rozhodlo tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

Poučenie

Proti tomuto rozhodnutiu možno podať rozklad podľa § 7 ods. 6 zákona o inšpekcii v sociálnych veciach v lehote do troch dní odo dňa doručenia písomného vyhotovenia tohto rozhodnutia správne orgánu, ktorý ho vydal. Rozklad proti tomuto rozhodnutiu nemá odkladný účinok. Právoplatné rozhodnutie je preskúmateľné súdom.

doc. PhDr. Alena Zvarová Bašistová, PhD.
generálna riaditeľka